

Vahviala-seuran kesäretki Punkalaitumelle

Vahviala-seura järjesti heinäkuun viimeisenä lauantaina 31.7.2021 koko päivän retken Punkalaitumelle.

Vahvialasta Punkalaitumelle 1940

Punkalaidun oli pitäjä, jonne Vahvialan kunnan siirtoväki n. 4 400 henkilöä sijoitettiin talvisodan jälkeen keväällä 1940. Teoksessa Vahviala – sen synty ja vaiheet toteaa Tuomas Sutela seuraavaa ”Ja ilolla on mainittava, että alun pitäen muodostuivat ”alkuasukkaiden” ja siirtoväen väliset suhteet läheisiksi ja ystävällisiksi kestäen sellaisena koko siirtolaisuuden ajan”. Kun asunto-olot kävivät kuitenkin monin paikoin ahtaiksi, tehtiin tasoitussiirtoja myös naapurikuntiin, Pöytyälle 1 000, Oripäähän 600, Yläneelle 400 ja Karinaisiin 350 henkeä. Punkalaitumelle jäi vahvialalaisia n. 1000 henkeä.

Vahvialan kunnanvirasto jäi edelleen Punkalaitumelle Pännärin taloon ja kirkkoherranvirasto aluksi pappilaan siirtyen myöhemmin Penttilän taloon. Jatkosodan sytyttyä kesäkuussa 1941 sai Vahvialan kunnan hoitokunta Päämajasta 24.8.1941 viestin, että hoitokunnan on valmistauduttava jo samalla viikolla muuttamaan Vahvialaan, sillä kunnan alue oli vapautettu.

Vahvialasta jouduttiin lähtemään sitten uudestaan evakkoon kesäkuussa 1944. Lopulliset vahvialalaisten sijoituskunnat tulivat olemaan Artjärvi, Elimäki, Iitti ja Orimattila. Punkalaitumelle sijoitettiin jatkosodan jälkeen evakkoja Sakkolan pitäjältä.

Retkipäivä Punkalaitumelle 31.7.2021

Vahviala-seuran järjestämä retkipäivä oli kaunis ja sopivan lämmin matkailuun. Olimmehan saaneet kärvistellä koko kesäkuun puolivälistä heinäkuun puoliväliin historiallisissa helteissä. Kouvolan Anjalassa elohopea nousi 27. päivää peräkkäin yli 25 asteen.

Retkeen osallistui 24 henkilöä, joista viisi oli syntynyt Vahvialan pitäjässä – luovutetussa Karjalassa. Tilausbussin kyytiin noustiin Korialta- Kausalasta-Nastolasta-Lahdesta-Hollolasta ja Riihimäeltä. Matka taittui ripeästi ja saavuimme hyvissä ajoin ennen puoltapäivää Punkalaitumelle.

Punkalaitumen Karjalaisten puheenjohtaja Pekka Karppanen ja vahvialalaistaustainen Matti Seppä olivat meitä vastassa ja ehdimme tutustua heidän johdolla ennen lounasta kauniin jokilaakson toisella puolella keskustaa olevaan pappilaan ja sen ympäristöön. Samalla kiertoajelulla näimme maatiloja ja rakennuksia, joihin vahvialalaisia majoitettiin talvisodan jälkeen.

Ja sitten syömään. Nautimme herkullisesta kalasopasta ja makoisista kohveista Sakari Pärssisen ylläpitämässä Koulutintti-nimisessä ruokapaikassa. Samalla kuulin Pekka Karppasen kertomana Punkalaitumen Karjalaisten toiminnasta. Matti Seppä kertoi omalta osaltaan evakkojen sopeutumisesta Punkalaitumelle. Vahviala-seura muisti paikallista karjalaseuraa lahjoittamalla kolme Vahvialasta kertovaa teosta kiittäen mainioista alustuksista.

Ruokailun jälkeen oli vuorossa käynti Punkalaitumen kirkossa sekä hautausmaalla. Punkalaitumen kaunis kirkko on seissyt paikallaan jo vuodesta 1774.

Punkalaitumen seurakunnalla ja kunnalla on paljon yhteistä. Toimivathan ne molemmat samalla alueella. Kirkossa oppaanamme oli Hilikka Välläri ja hän tarinoi meille monen vuosikymmenen seurakuntatyön kokemuksella. Yritimme mm. löytää hänen puheessaan mainitsevat enkelit kirkon seiniltä ja katosta. Seura luovutti myös Punkalaitumen seurakunnalle kolme Vahvialasta kertovaa teosta.

Kirkonkellojen soidessa laskimme havuseppeleen sankarivainajille sekä kukkalaitteen, Karjalaan jääneille vainajille. Hiljennyimme muistelevaan vahvialalaisia sankarivainajia, joita on haudattu kolmekymmentä Punkalaitumen multiin.

Hautausmaalta lähdimme oppaittemme, Pekan ja Matin, johdolla kiertoajelulle, jolla näimme lisää retkelle osallistuneiden tai heidän vanhempiensa evakkopaikkoja Punkalaitumella.

Kiertomatalla tutustuimme myös vanhusten palveluasuntoihin, Kaisankotiin sekä Hilmaan ja Mattiin. Näimme myös uuden koulurakennuksen ja totesimme että kunta on panostanut kiitettävästi sekä vanhempiin ikäluokkiin että kasvavaan nuorisoon. Kävimme vielä Yli-Kirran Talonpoikaismuseolla, joka on tullut tunnetuksi Mauri Kunnaksen "Koiramäen talona". Se tarjosi monipuolisesti tietoa 1800-luvun historiasta, ja sen ajan kulttuurista.

Vahviala-seura kiittää monipuolisesta vierailusta entistä evakkopaikkakuntaa, Punkalaitumen kuntaa ja seurakuntaa sekä asiantuntevia oppaitamme.

Retkeläiset kävivät lopuksi yhteiskuvassa kunnantalo edustalle.

Alla kertomuksia retkeläisten kertomuksia evakkopaikoista Punkalaitumella

Äitini perhe, Koskelainen, sijoittui Äären taloon ja jatkoi sieltä sitten Oripäähän. Enoni joka kuoli tuberkuloosiin haudattiin 11.8.1940 Oripään hautausmaalle 14 vuoden ikäisenä. Ainoastaan äitini jäi perheestä Punkalaitumelle Kanteenmaan koululle, jossa silloin toimi opettajana rouva Korpi. Kun jatkosota alkoi palasivat he kaikki Vahvialaan ja sodan loputtua sijoituivat Porvoon maalaiskuntaan.

Vanhoja kirjeitä selailin. Ihalaisten, Matti, Lempi ja Sylvi, osoite oli: Punkalaidun, Sarkkila, kauppias L.Pouru. Katsoin kartasta, Sarkkila on ihan keskustan tuntumassa

Evakot siirrettiin koululta parin päivän kuluessa lopulliseen majoitukseen, yleensä maalaistaloihin. Otto (isäni) ja Anton Louon sekä Tilda (isäni sisko) Vätön perheet ohjattiin Punkalaitumen Jalasjoen kylään Siukolan taloon, jossa olikin kahdet asuinrakennukset kuten monissa länsisuomalaisissa taloissa. Rauhan teon jälkeen taloon tulivat parin viikon kuluessa myös perheiden isät ja vanhemmat siskot. Kouluikäisille järjestettiin koulupaikat, meille Jalasjoen koulusta, jonne oli matkaa sijoitustalosta viisi kilometriä. Evakkolapsia on

Aimo Louon arvion mukaan ollut yli kolmannes oppilaista. Vahvialalaisia siirrettiin ahtauden takia muihin kuntiin. Meidän perheemme siirtyi touko- kesäkuun vaihteessa 1940 Karinaisten pitäjän Kyrön kylään, jossa elettiin melkein vuosi.

Maria ja Edvard Sahalan perhe oli Oriniemen kylässä Klemolan talossa, Ylisenkulmantie 30. Talon omistaa nykyisin Matti ja Kaarina Jokela.

Äitini (Helvi os Mälkki) perhe oli kevästä 1940 alkaen evakossa Kestilän talossa, joka sijaitsi Kestilänkulman alueella. Evakkotalon nykyinen tieosoite on Ruokostentie 9.

Äitini suku muistaa lämmöllä evakkotaloa, jota isännöi tuohon aikaan Uuno ja Anna Kestilä. Evakkoperhe sijoitettiin pihapiiriin vanhempaa rakennukseen, jota kutsuttiin Ylätuvaksi. Rakennukseen oli aiemmin majoitettu talon ulkopuolinen työväki. Talonväki piti aktiivisesti yhteyttä tilalle otettuun suureen evakkoperheeseen, johon kuului kolmen sukupolven väkeä, yhteensä 32 henkeä, joista seitsemän osallistui sotatoimiin tavalla tai toisella (lotat, sotilaat) ollen useimmiten rintama- tai valvontatehtävissä Etelä-Suomessa. Kestilän taloon majoittui myös Kuuluvaisia ja Myllysiä sekä Tervajärven koulun opettaja Hilma Lampen. Alla kuva, jossa talonväkeä sekä osa suuresta evakkoperheestä.

